

◆ ST. OLAV ◆

Nr. 25

Oslo, den 12. juni 1935.

47. årg.

Redaktør: M g r. I r g e n s. Medarbeidere: mrg. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater Ar. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.

„St. Olav“ utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontor eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt. for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. ihende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften.

„St. Olav“'s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743 Redaktøren privat 14161 Redaksjonssekretæren privat 10695 — „St. Olav“'s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 I, åpent torsdage fra 10—2 og 4—7. Lørdager fra 10—1. De øvrige dage fra kl. 10—4 Utbetalinger kun mandag kl. 3—4.

INNHold: Mennesket og samfundet — Fader Coughlin — Jesu hjerte - Andakten — Mødrehygienekontorene — Pater Lutz — Vår feriekoloni — Bokanmeldelse — St. Olavsforbundets landsmøte — Herhjemme.

„Mennesket og samfundet“.

Pater Lutz's nye bok.

Atter foreligger der en ny tankevekkende og lærerik bok av dominikanerpater Lutz, denne gang om samfundslivet og de sociale spørsmål. Om disse ting er det blitt skrevet et utall av bøker i de senere år. Med mer eller mindre talent forfektes i de fleste av disse bøker et eller annet partipolitisk standpunkt, som nesten alltid medfører en betydelig innsnevring av selve problemstillingen for å få resultatene til å passe inn i det system som har vært forfatterens utgangspunkt.

Det store fortrin ved pater Lutz's arbeide er at han så tydelig pointerer og så bestemt fastholder samfundslivets åndelige oppgaver og forutsetninger. Med dype og solide røtter i den thomistiske filosofi påviser forfatteren hvorledes det åndelige må være det primære, det hovedsaklige i alt menneskeliv, både det personlige og det felles liv innen samfundets ramme.

Han viser hvorledes samfundslivet svarer til en naturtrang hos mennesket, som ikke kan undvære samfundet med dets organisering av samvirke til gagn for det felles gode. Men samtidig hevder han klart og bestemt at mennesket ikke er til for samfundets skyld, men at samfundet er et middel for å hjelpe menneskene til å nå sitt mål: gjennom åndelig liv å danne personligheten intellektuelt og etisk.

I bokens første fire kapitler fremstilles samfundsstrukturen — autoriteten, eiendomsretten med dens sociale forpliktelser, familieretten, og det internasjonale samfund — etter de retningslinjer og prinsipper som selve menneskenaturen gir anvisning på. Det siste kapittel behandler den innflytel-

se den kristne religion i tidens løp har utøvet på samfundet og dets institusjoner. Det påpekes hvorledes det først var gjennom kristendommen at menneskene kom til klar bevissthet om de store sociale grunnsannheter om personlighetens rettigheter, om social rettferdighet og om internasjonalt samvirke. Kapitlet avsluttes med en imøtegåelse av de kommunistiske angrep på kristendommen. Det er å ønske at dette avsnitt især blir lest og studert grundig. Det er ikke få kristne i våre dager som er temmelig infisert av kommunistisk propaganda, og hvis politiske anskuelser bærer tydelig preg av å være inspirert av kommunistiske ideer. De tror vel å kunne få kommunisme og kristendom til å harmonere, fordi de i kommunismen kun ser midlet til å tilveiebringe større social rettferdighet. Pater Lutz's bok vil kunne lære dem at mellom kristendom og kommunisme er det ingen mulighet for harmoni, fordi kommunismen er en materialistisk verdensanskuelse, mens kristendommen er forkynnelsen av menneskets åndelige og uforgjengelige mål, som skal forberedes og vokse frem i oss i dette jordiske liv, bl. a. ved at vi infrir de sociale forpliktelser — om rettferdighet og fred — som evangeliet med ufravikelig fasthet krever av oss.

Forøvrig må det anbefales alle ikke-katolikker som føler sig kallet til å tale og skrive om katolisismens stilling til sociale spørsmål å studere pater Lutz's ypperlige bok. Da tør vi bli spart for å lese at Romerkirken skulde fortolke Jesu ord til den unge rikmann («Selg hvad du har og gi det til de fattige») derhen at Jesus vilde avskaffe eiendoms-

Fader Coughlin.

Katolsk socialpredikant — en av U. S. A.s mektigste menn.

For over ni år siden fikk fader Coughlin, som da ennu var en ung ubekjent katolsk prest, av sin biskop i oppdrag å skulde bygge en kirke i et av Detroit's fattigste kvarterer. Den blev bygget og innviet til Terese av Jesubarnet — og idag er «the Sanctuary of the little Flower» den berømteste kirke i hele U. S. A. og dens sogneprest fader Coughlin, en av statenes mest innflytelsesrike menn. Ethvert barn i landet kjenner «Radiopresten», som hver søndag taler over 27 avsenderstasjoner til 50 millioner mennesker, som alle uten hensyn til farve, nasjon eller trosbekjennelse, lytter til når han modig går løs på alle tidens problemer og nevner alle ting ved deres rette navn. Som en gammeltestamentlig profet trer fader Coughlin frem og med sin sterkt dramatisk preget talegave, hudfletter han alle den moderne kapitalismes urettferdigheter og forkynner i skarpest mulig formulering kristendommens sociale lægemiddel: katolisismen.

«Fader Coughlin er et fenomen som fullstendig sprenger rammen av det sedvanlige», skriver pater Markert, S. V. D., om ham og han har rett: denne moderne predikants personlighet og hans frimodighet er av helt usedvanlig format. Også hans motstandere anerkjenner ham for dette. I Europa er man forbauset over den store talefrihet som såvel de kirkelige som de verdslige autoriteter tilstår ham. Man ser deri et karakteristisk utslag av det amerikanske demokrati som også øver en sterk innflytelse på det kirkelige liv. Selvfølgelig er fader Coughlin en torn i øiet på mange amerikanske katolikker som kaller ham revolusjonær og beskylder ham — med urette — for å ha altfor vidtgående sympatier med socialismen, og man bebreider ham at han bruker prekestolen til politisk og socialrevolusjonær propaganda, men allikevel faller det ikke noen inn å angripe hans person enn si nedlegge forbud mot hans talerverksomhet. Man lar ham rolig tale — diskuterer med ham, sender ham protest-skrivelser og holder oppgjør med ham i pressen. Fair play! Og det skjønt fader Coughlin ikke går avveien for å si både egoistiske kapitalister og voldsmenn

sannheten, da begge parter er like skadelige for samfundet. Han angriper aldri anonymt, men alltid ved navns nevning: angriper han fødselsreguleringen, nevner han dens forkjemper, dr. Clarence Little, — taler han mot den internasjonale finansverden nevner han Morgan, Kuhn, Loeb, Dillon, Reed m. fl. Selv president Hoover måtte i sin presidenttid finne sig i at fader Coughlin dro skarpt til felts mot hans anskuelse og metoder. Også når det gjelder prominente katolske førere tar fader Coughlin intet hensyn hvis han tror at de er inne på en gal vei. Den populære Al Smith som i sin tid var katolsk presidentskapskandidat blev flere ganger tatt i skole av ham fordi han kritiserte de Roosevelt'ske disposisjoner som fader Coughlin holdt for å være riktige. Fornylig drog dog fader Coughlin tilfelts mot den selvsamme president Roosevelt. Særlig streng er han imidlertid mot katolske bankmenn hvis han synes at de setter sig ut over grensene for kristelig forretningsmoral.

Det er uimotsagt at fader Coughlins modige og målbevisste optreden har hevet den katolske Kirkes anseelse i U. S. A. — og det er lykkedes ham å interessere det amerikanske folk i alle samfundslag for de katolske socialreformatoriske tanker. Den enkleste industriarbeider, som engang har hørt en av fader Coughlins kringkasteprekener, vet idag at Kirken ikke er en tjener for kapitalismen men forlanger at den sociale rettferdighet skal skje fyldest gjennom en sund lønnings og fordelingspolitikk som gjør veien opad fri selv for den som ikke eier noe. Det er nettop ved sitt skarpt formulerte sociale lovprogram at Coughlin har vunnet frem til arbeidernes tillit og forståelse. Hvis man i løpet av de siste årtier hadde hatt predikanter og socialreformatorer av samme type som han, hadde meget sett anderledes ut i Europa.

Egenartet og omskiftende har fader Coughlins liv vært. I «Etudes» beretter pater Dillard S. J. for noen måneder siden om dets begivenheter. Han sier bl. a.: «Nest etter presidenten er pater Coughlin den største av alle nulevende «revolusjonære». Han er en Selfmade-man. Som de fleste andre revolusjonære er han kommet fra ringe kår. Hans far for lenge tilsjøs som matros til han blev likbærer ved domkirken i Hamilton hvor gutten ofte ministrerte. Opdradd av søstre i menighetsskolen utmerket han sig snart likeså meget i de boklige ferdigheter og baseballspill som han var from i kirken. Han var et fullstendig ideal av en seminarist — og full av beundring for sine lærere fra Basilianerordenen trådte han endog inn hos dem hvor han forblev like til den kanoniske reform i 1918. I 8 år var han derpå lærer i filosofi og engelsk ved Assumption Kollegiet i Sandwich, Ontario, til han fikk overdradd omsorgen for en ny kirkes oppførelse i Detroit.

retten, fordi Kirken med utgangspunkt i dette ord anbefaler det frivillige armodsløfte som et tjenlig middel til å opnå den kristne fullkommenhet!

Til slutt bør det tilføies at pater Lutz's bok har alle betingelser for med fordel og utbytte å brukes som tekstbok i studiekretser om sociale spørsmål. Boken er utkommet på St. Olavs Forbunds Forlag.

H. J. I.

Coughlin har store talegaver, en varm og behagelig stemme, en malende og poetisk stil og taler med tennende begeistring — men allikevel var det kun en liten menighet som samlet sig om ham i den lille Teresiakirke — en tilhørerskare hvorav de fleste var gode katolikker. Og sogneprestens hellige nidkjærhet var ikke tilfreds med dette — han vilde tale til folkemassen og få tak i den — og så d. 15. august 1926 forkynte han, etter å ha holdt en herlig preken for 15—20 andektige — at nu vilde han tale i kringkastingen. Bestyrtelse først og så innvendinger, hindringer, protester! Hvilket imidlertid bare gjorde ham ennå fastere i sin plan. I U. S. A. er det slik at alle og enhver kan tale i kringkastingen, men man må betale for det. Fader Coughlin avla mr. Fitzpatrick, lederen av studioet i Detroit, et besøk, interesserte ham for sin plan — en mikrofon blev installert på prekestolen og den tredje søndag i oktober 1926 holdt han sin første radiopreken. Den — som de neste — belyste i enkle ord dagens evangelium og var avpasset efter den store mengde ubekjente tilhørere som levte i fullstendig religiøs indifferense. Innen der var gått et år, var fader Coughlins daglige korrespondanse vokset slik at han hadde tyve sekretærer i sin tjeneste. Etter hvert blev han dristigere. Hans stadig stigende kontakt med tilhørerne bragte ham i den tetttest mulige forbindelse med det amerikanske folks store masse, for hvem arbeidsløsheten, den økonomiske krise og de synkende lønninger spilte den alt overskyggende rolle og som ikke hadde tanke for annet enn den materielle kamp for tilværelsen. For all denne elendighet blev han den barmhjertige samaritan. Han begynte å tale hovedsakelig om disse spørsmål — drøftet den økonomiske stilling, brennemerket de skyldige, foreholdt kommunistene deres synd, angrep alkoholforbudet med meget mer. Etter hvert tilbød flere stasjoner sig til utsendelsen og en flom av brever gikk til Detroit, så fader Coughlins post nu i øieblikket sorteres av 100 sekretærer, hvilket er nødvendig da man har optalt at der på en enkelt uke kan innløpe over en million skrivelser. En lytterforening har dannet sig som betaler all portoen og de fornødne 8000 dollars ukentlig som omkostningene dertil beløper sig til, kommer med største letthet inn.

Like så sterkt som fader Coughlin angriper kapitalismens misbruk, like så sterkt går han løs på socialismen. I en preken 18. febr. 1934 erklærte han at kapitalismen og marxismen var «siamesiske tvillinger» — ti begge hadde sin rot i den samme materialistiske opfatning av arbeidet: utbytte for kapitalismen, lønn for marxismen. Og på denne måte har fader Coughlin i løpet av ganske kort tid erobret hele U. S. A.».

Men hvad er det nu som gir fader Coughlin denne sterke slagkraft? Pater Markert, S. V. D., be-

svarer spørsmålet således i sin artikkel i «Wanderer»: «Fader Coughlin har fra begynnelsen av innstillet sig på å være advokat for den sociale rettferdighet i Kristi ånd — og han fører sin sak frem, idet han direkte angriper dem som på en eller annen måte undertrykker den store folkemasse. Han gir derved uttrykk for alt det som lever i dypet av millioner av sjeler, men enten inntil nu har slumret eller holdt sig skjult. Han har gjort sig til talerør for alle dem som mer eller mindre bevisst har ønsket å gjøre regnskapet op med all den sociale urettferdighet. En annen grunn til hans store popularitet er hans helt egenartede talerbegavelse. Man kan være fanatisk motstander av de idéer han forfekter, men man må alltid innrømme at han taler med uhørt dramatisk kraft. En suveren beherskelse av sproget, hans temavalg som alltid er av aller høieste interesse, et fullstendig psykologisk kjennskap til tilhørernes mentalitet, den måte hvorpå ideene, anklagene dommene og forutsigelsene iklæs bibelsk drakt og flammer frem i et skriftsteds skikkelse eller med et profetsords autoritet og ikke minst den måte hans retorikk forstår å anslå de følelsesfulle strenger — alt det gjør ham til en sinnes behersker som der i øieblikket ikke finnes make til i U. S. A.»

Det er klart at en mann med den slagkraft og den egenart som fader Coughlin, må møte megen motstand og vekke store betenkeligheter ikke minst innenfor prestestanden og hos sine foresatte. Mange av disse betenkeligheter er sikkert på sin plass. I løpet av noen få uker har han samlet over 5 millioner mennesker i sin «Union for social justice» — og man har grunn til å spørre: «har fader Coughlin virkelig den fornødne sakkunnskap til å lede et så omspennende foretagende og underbygge det helt i Kirkens ånd? Er han ikke for overfladisk? For negativ? Hvem er disse 5 millioner? Er det mennesker som virkelig kjenner til den kristne socialpolitikk og den kristne socialreforms prinsipper? — Nu er de fylte av protest mot de herskende tilstander mer enn de kanhende er besjelet av positiv vilje til å bygge op i katolsk-social ånd. Vil fader Coughlin være sterk nok til å inspirere disse millioner med den rette sinnsinnstilling, eller vil de lik en veldig naturkraft representere bare en fare for det bestående uten å ha styrke til å sette noe annet i stedet?»

Nu — spørsmålene får stå åpne en stund ennå. At fader Coughlin er en geistlig førerpersonlighet av helt usedvanlige dimensjoner, er like så sikkert som at han ikke er fri for menneskelige svakheter og skyggesider. Men inntil nu har hans innsats vært stor og velsignelsesrik og bare god — mens Kirken våker over den og vil våke over den fremdeles. Ti den lar sig ikke imponere av selv den største suksess og vil vite å skride inn hvis den stund skulde komme hvor det blir påkrevet.

Gjensidige

Norges eldste livsforsikrings-
og livrenteselskap

Stiftet 1847.

En ny og dog gammel andakt.

Andakten til Jesu høihellige Hjerte er hvad sin nuværende ytre form angår av ny datum. Men i sig selv, i sitt innerste væsen, er den dog så gammel som kristendommen selv.

Den første store tilbøder av Jesu Hjerte er Kristi egen ynglingsdiscipel, «den Herren elskede». Under det siste aftensmåltid hvilte han ved det guddommelige hjerte. Der lyttet han til det ophøiede evangeliums vidunderlige hemmelighet. Og denne apostel er også den eneste som beretter: «en soldat åpnet hans side med en lans og straks fløt der blod og vann av såret.»

Johannes er den siste av apostlene som dør og allerede før hadde den nye Kirke måtte flykte ned i katakombene. Dernede kom der mange lange timer i angst og bæven for forfølgerne — og for å berolige sig og fastholde tankerne der, hvor der ene var mot og håp å finne, innrisset de i muren et menneskeøie som stille og uavvendt hvilte på den åpne sidevinde.

Eusebius beretter noe sener om den tapre og uforfærdede diakon Sanktus i Lyon hvis mot alle beundret — og han tilføier at det livgivende vann som fløt ut fra Kristi sår er kilden til hele de ophøiede kraft som besjeler Sanktus.

Noe nordligere enn Lyon — i Autun — finnes, efter hvad kardinal Pitra forteller, en gresk gravskrift over en kristen fra omtrent samme tid som nevnes som den der i særlig grad tilbad Jesu Hjerte. Stiger vi nu op fra katakombenes mørke for å lytte til Kirkelærernes ord, så hører vi hvor sterkt og inderlig disse Kirkens lys har festet sig til Jesu Hjerte og hvor ophøiet en kultus de viser det. Cyprian av Kartago ser den strålende Kirke flamme frem av Jesu Hjerte — Augustin, en av menneskehetens største ånder som også eier en brennende kjærlighet, ser i Jesu åpnete hjerte den port hvorigjennem Sakramentenes fylde og nåde strømmer ut over hele verden. Og hvad Cyprian og Augustin forkynner i Afrika, det fortelles Ambrosius i Milano, Chrysostomus i Konstantinopel, Basilius i Kappadocien, og Ephrem i Syrien hver på sin måte, men ut fra den samme innstilling.

Fra prekestolen forkynnes Jesu Hjertes pris ut til den lyttende kristenskare — alt mens kunsten taler det samme budskap i sitt sprog fra kirkehuse-senes vegg og i de kristnes boliger. Vi ser Kristus på korset med gjennemboret bryst — og ved hans føtter står en kvinne, som symboliserer Kirken. Med en kalk som hun holder i hånden opsamlar hun Frelserens hjerteblood.

Så bryter middelalderen frem med sin mystiske kjærlighet og kaster et helt nytt lys over Jesu Hjertetanken. Først og fremst taler den fromme og sødmefyllte Bernhard ophøiede ord om Jesu Hjerte til sine brødre i Citeaux og Clairvaux. I Jesu Hjertes helligdom — i denne levende Paktens Ark — vil han leve og elske og lovsynge.

Men ennu er alle disse tanker og følelser kun noe som de enkelte fromme sjeler når frem til å gripe og eie — de er ikke allemannseie. En av disse fromme sjeler er den av kjærlighet alltid flammende Fransiskus fra Assisi. Også Thomas av Aquina æret Jesu Hjerte over alt.

Men høiest nådde kjærligheten til Jesu Hjerte innenfor nonneklostrenes mure. Derom vidner — for blott å nevne et par enkelte utslag — St. Gertruds «den guddommelige kjærlighets sendebud» eller St. Mechtildis «Revelationen». Ennu den dag i dag undres man over den edle høide, som deres kjærlighet til Frelseren kunde heve sig til, og de skjønne åndelige uttrykk de fant for den. Vi hører at Jesu selv skjenker St. Katharina av Siena sitt eget Hjerte og får hennes igjen og hvorledes hun siden føler i sig en hellig nidkjærhet, en renhet og et høsinn uten grenser. Noe lignende hører vi om Magdalena av Pozzi. Margareta av Cortona, Rosa av Lima, Angela av Foligno, Fransiska av Romana og mange andre hellige kvinner.

Men alle bevarte Jesu Hjerte-mysteriet gjemt i sin sjel. Ingen tenkte på å bringe denne sin dypeste andakt videre til andre. Gertrud spurte engang St. Johannes hvorfor han ikke skrev mer om Jesu-Hjerteandakten som dog betød så meget for ham — og hun fikk til svar: «denne andakt er bestemt for senere tider!»

Denne tid kom med året 1675. I Paray le Monial viste Frelseren sig for den fromme søster Margareta Maria Alacoque. Og han viste henne sitt åpne hjerte og sa: «Se dette hjerte som har elsket menneskene så høit! Det har aldri skånet sig selv. Det har helt opofret sig og blitt fortæret av kjærlighet. Hvad får dette hjerte til takk? Kulde, forakt og likegyldighet. Derfor forlanger jeg at man på fredagen i min Legemsfests øktav feirer en særlig fest til ære for mitt hellige hjerte — for å yde bønn og bot. Og jeg lover dig at mitt hjerte vil utgyde en rikdom av nåde over den som ærer det!»

Margareta Maria var kun en fattig svak kvinne og hun skulde nu utføre dette store oppdrag. Hun skjulte ikke sin frykt og sine betenkeligheter for Herren — men han trøstede henne med at nettop de svakeste utvalgte han sig for rett å vise sin makt og herlighet.

Margaretas sjelesørger var jesuiterpateren de la Colombiere. Til ham henvendte hun sig om denne store sak og han gjorde sitt beste for å opfylle Jesu Hjertes dyrebare ønske. Han oplevet ikke å se det selv — han døde snart efter. Men blant hans efterlattenskaper fant man et manuskript som omhandlet denne store oppgave. Det blev trykt og kom i mangfoldige oplag. Ti dets frukter var store og overalt begynte man nu å holde denne andakt.

Men mange vanskeligheter meldte sig, ti de onde makter raste over at sjelene skulde frelses ved disse fromme bønner. Det gikk såvidt at Margareta Ma-

ria og hennes venner blev betraktet som en trosfarlig sekt. Men tilsissat ga Gud dem seieren. Etter hvert tillot også biskopene at festen blev feiret i deres bispedømmer. I mindre enn 40 år var andakten innført i Frankrike, Flandern, Tyskland, Bøhmen, Lithauen og Italien. Og snart finner vi den også utbredt i Kina, Persien, Indien, Syrien, Kanada og Amerika.

Rom arbeidet langsommere. Klemens XIII var den første pave som i 1765 aproberte Jesu Hjertekultusen offisielt og bestemte en egen messe med officium for denne fest. Man håpet ved dette å skape et stort opsving for Kirken — men så kom helt uventet det dekret som ophevet jesuiterordenen og med det blev der foreløbig satt en uovervinnelig hindring for større utbredelse av Jesu Hjerterandakten.

Omtrent et århundrede senere — i 1856 — utstrakt Pius IX Jesu Hjerteranden til å omfatte hele Kirken. Leo XIII gjorde den til en fest av første klasse og Pius XI ga den en festoktav. Og den Helige Fader ønsker at denne fest nu som i sin oprinnelige form i serlig grad skal være viet bønn og bot.

Mødrehygienekontorene.

Av res. kap. Nils Lund.

I tilslutning til artikkelen i forrige nummer: «Vi har intet å skamme oss over», bringer vi nedenstående artikkel:

Det var i 1934 ti år siden det første mødrehygienekontor i Norge blev opprettet i Oslo; senere er flere kommet til. Disse kontorer har etter hvert vunnet adskillig sympati, idet mange har ment at de gjorde en god gjerning. Det er imidlertid et stort spørsmål om de ikke gjør langt mere skade enn gagn.

Man må riktignok gå ut fra at arbeidet for mødrehygienekontorene for den største del har vært drevet ut fra ideelle motiver, i medfølelse med mødre som var i nød. Men medlidenhet bør alltid være parret med sund sans; ellers kan resultatene bli sørgelige.

I 1931 blev der på Steenske forlag utgitt endel brever til kontoret i Oslo fra slitte mødre som klager høyt over de kår de har levet under. Der er nok ikke tvil om at der i mange tilfeller foreligger stor nød. Men man får også huske på at man ikke uten videre kan godta uttalelsenes objektivitet i alle disse brever.

Mødrehygienekontorene seiler igrunnen under falsk flagg. Såvidt det kan skjønnes er det en ren bisak for dem å undervise i svangerskaps hygiene og spebarnstell. Når man leser en artikkel som Nic. Hoels i Tidsskrift for den norske lægeforening nr. 5 i 1932, ser man jo klart at hovedhensikten er å undervise i bruken av antikoncepsjonelle midler. Det retteste navn på kontorene turde derfor være «svangerskapsforhindringskontorer».

Det påstås at kontorene bare underviser i bruken av uskadelige midler. Imidlertid tør det være et stort spørsmål om nogen av disse midler kan sies å være uskadelige. Det anføres ialfall fra lægehold at mange seksualnevrososer står i umiddelbar forbindelse med bruk av antikoncepsjonelle midler. Og i de økonomisk dårlig stillede lag av be-

folkningen som mødrehygienekontorene arbeider blandt, blir midlene nok ofte brukt uten omtanke og renslighet, og så kommer der skadelige følger i mange tilfeller.

Den mest øinefallende skade ved mødrehygienekontorene er dog at de i høi grad fremmer landets avfolkning. Denne fare for avfolkning blev sterkt fremholdt i det medisinske fakultets mindretalls erklæring om bruken av preventive midler, avgitt i 1922 av professorene Axel Holst, Laache, Uchermann, Peter F. Holst, Bruusgaard og Frølich. I denne erklæring heter det: «Kjernepunktet i nærværende saker er at der foreligger en opfordring til en almindelig anvendelse av disse midler. Etterkommes en sådan opfordring, vil den sikkert bevirke en meget hurtig synken i den allereide nu lave fødselsprocent — og det vil kunne lede til nasjonens selvmord».

Det er gått verre i denne henseende enn man på forhånd skulde tro. Fødselstallet er ustanselig sunket inntil det i 1933 var litt under 15 pr. tusen. Norge er i det hele allerede fra 1927 av gått over i de døende nasjoners rekke. I Norge har middellevetiden i den senere tid vært ca. 55 år, og under forutsetning av at denne middellevetid holder sig der, bortsett fra innvandring og utvandring, trenges et fødselstall på 18.2 for at folkemengden i lengden ikke skal synke. Man må ikke la sig bedra av at antallet av fødte enn overstiger antallet av døde. Engang må jo den nulevende generasjon dø ut, og når bare de fåtallige årsklasser er igjen vil nedgangen i folketallet i Norge bli katastrofal. Hvis det ikke begynner å gå en annen vei med antallet av fødte — og det ser ut til at nedgangen i fødsler stadig vedvarer — så kan det forutsettes at Norges befolkning om 100 år vil være sunket fra 2 850 000 til ca. 1 500 000. Det er unødvendig å utvikle hvilken ødeleggende nedgang på alle områder dette vil medføre.

Mødrehygienekontorene har sikkert et stort ansvar for denne sørgelige nedgang i fødselstallet. De arbeider jo systematisk på å utbrede praktisk kjennskap til antikoncepsjonelle midlers bruk i vide kretser. Ikke alene synes kontorene å stille sig meget imøtekommende overfor dem som søker dem, men det opplyses jo også at at kontoret i Oslo opplærer jordmødre fra landdistriktene i preventiv teknikk, like som kontorets sykepleiersker underviser elever av fortsettelseskolen for sykepleiersker og elever av de sociale kurser. Kontorene synes idethele å arbeide ut fra den forutsetning at det er en velgjerning å utbrede kjennskap til de preventive midlers bruk. Men i motsetning hertil må det konstateres at det almindelige kjennskap til disse midler har ført til at i næsten alle europeiske land, med undtagelse av Syd-Europa, Balkan, Polen og Russland, er fødselstallet nu

Garderobepressen

Utfører

FARVNING
REPARASJONER
PLISSE
KUNSTSTOPNING
HULSØM
STRØMPEOMASK
VASK m. m. m.

Ring 68620 Majorstuveien 34

Hjørnet av Jac. Aallgate

sunket under «dødslinjen». Den almindelige bruk av preventive midler synes langsomt, men sikkert å berede den vesteuropeiske kulturs undergang.

Man vil innvende at mødrehygienekontorene bare hjelper de økonomisk dårligstilte som har stor trang til hjelp. Men nogen offentlig kontroll eksisterer jo ikke med kontorene. I en artikkel i «Samtiden» nr. 4 for 1934 omtaler dr. Tove Mohr at det medisinske fakultet i Oslo nylig hadde nedsatt en komité til å avgi en uttalelse om mødrehygienekontorene. Denne komite mente at kontorene fylte et behov, men den uttalte også at hvis de skulde anbefales til støtte av trygdekassene, måtte der stilles strenge fordringer til ledelse og drift. Disse fordringer synes langtfra fyldestgjort. Ialfall heter det i beretningen om kontoret i Oslo for 1933 at det hadde 8598 formiddagsbesøk og 1219 lægekonsultasjoner. Det mangler sikkert svært meget på at disse besøkende var slitte mødre. Der finnes jo nu forholdsvis få barnerike familier i Oslo og omegn, idet det her er tobarnsystemet som er blitt dominerende. I Oslo er fødselspromillen sunket fra 19 i 1920 til 8 i 1933, d. v. s. der fødes nu ikke halvdel av det barnetall som trenges for bare å holde folketallet vedlike.

Det opplyses at av de 1219 som konsulterte lægen i 1933 bodde de 67 pct. i leiligheter på et værelse og kjøkken eller mindre. Selv om der finnes endel overbefolkede leiligheter, kan man gå ut fra at en stor del av disse 67 pct. bare har hatt ganske få barn og således slett ikke er slitte mødre.

At sykepleiersker og unge piker flokkevis undervises om de preventive midler vil selvfølgelig også komme til å tjene avfolkningen.

En hel del av skylden for den veldige nedgang i fødseltallet i Oslo kan man nok legge på mødrehygienekontoret. Selvfølgelig har de titusener som i årenes løp er blitt undervist senere, veiledet og opmuntret mange av sine bekjente til å bruke midlene, også slike som slett ikke var i nogen nød. Derved har bruken av midlene fått en veldig utbredelse.

Når Kjøbenhavn i 1933 hadde en fødselspromille på 15.2 mot Oslo 8, så tør grunnen for en stor del være at der såvidt vites hittil ikke har vært noget egentlig mødrehygienekontor i Kjøbenhavn.

Det er bra og vel å vise medlidenhet, men også det må gjøres med fornuft. Hvis sentimentaliteten skal få råde vil Norges folketall komme til å gå ustanselig nedover. Hvad kriger og epidemier ikke har kunnet greie, det vil den almindelige bruk av de preventive midler komme til å utrette. Fra 1900 til 1933 er fødselspromillen i Norge sunket fra 30 til 15. Ennu er det store kretser av vårt folk som enten ikke kjenner nærmere til midlene eller hittil ikke har villet bruke dem. Hvis arbeidet som drives for midlenes anvendelse får fortsette uhindret, må man gå ut fra at stadig mere trekkes med og at fødselspromillen derfor om nogen år kan synke til 11 a 12. I Sverige var den i 1933 sunket til 6.9. Er virkelig det norske folk blitt så degenerert at det ikke lenger kan holde sig oppe som nasjon?

på høie tid at der treffes forholdsregler mot vårt folketall. Det offentlige bør også sette mødrehygienekontorene under en meget skarp kontroll ut fra det at bruken av preventive midler kun er tilstedeværende i tilfelle. Bare i den grad som disse kontorer

har avhjulpet slike nødtilstander kan de fortjene sin anerkjennelse.

Ellers vil vel det retteste være at mødrehygienekontorene avskaffes og at det av deres arbeide som virkelig er forsvarlig legges i det offentlige lægevesens hånd. Det vil bare være et fåtall av tilfeller som der da vi bli tale om.

I denne sak er det jo av avgjørende betydning hvilket syn man prinsipielt har på bruken av antikonsepsjonelle midler. Det må for alvor protesteres mot den opfatning at bruken av disse midler skulde være å legge menneskeavlen «under kultur». At jorden legges under kultur vil si at den opdyrkes slik at den gir bedre utbytte. Sann kultur er livsfremmende, mens bruken av preventive midler etter sitt vesen er livsfjendtlig og praktisk talt viser sig å føre til nasjonenes selvmord. For en sund betraktning vil bruken av preventive midler stå som naturstridig, som en vanhelligelse av et ophøiet forhold.

Bruken av disse midler er ikke kultur, men overkultur eller ukultur. Kultiveret er det menneske som behersker sig selv og sine lidenskaper. Men bruken av preventive midler er såvisst ingen åndelig selvbeherskelse; derimot gir den fritt løp for en uhemmet tilfredsstillelse av lidenskapene.

Bruken av disse midler er i det hele umoralsk. Sund moral tilsier at man i et hvert forhold skal opfylle sine plikter, ikke bare ta sine rettigheter. Når man med unaturlige foranstaltninger søker å unddra sig de normale følger av seksuelt samvær handler man derfor umoralsk. Det nasjonale selvmord som overalt følger i de preventive midlers spor viser da også tydelig at den almindelige bruk av midlene er av det onde.

(Morgenbladet).

Pater Lutz.

I det danske blad: «Katolsk Ungdom» nr. 12, leser vi følgende:

For otte år siden blev hele den katolske Norden opmærksom på forfatternavnet «A. J. Lutz — prest i Dominikanerordenen». Den franske Prædikebroder viste sig i sitt første lille skrift å være ikke alene en ypperlig Apologet, men en religiøs tenker, som ikke lot sig nøie med annet svar på problemene enn det dypeste.

I «Katholicismen og det personlige Gudsforhold» presenterte Pater Lutz sig så klart, at den lille bok stadig må leses som innledning til hans øvrige forfatterskap. Hans problem var heri den eldgamle, seiglivede protestantiske fordom at den katolske «Dogme- og Formel-Væsen» og den katolske lydighet må hindre et personlig liv med Gud. Emnet egner sig i uhyggelig grad til overfladisk Apologetik og talemåter.

Pater Lutz løste problemet ved å blotte livsnerven i det katolske vesen. Uten å kaste vrang på Kirkens menneskelige organisasjon og system satte han dette på rette plass i forhold til Kirkens dype hemmelighetsfulle vesen som Kristi legeme. Kirkens mysterium, at vi alle ved nåden lever det sam-

me Jesu-liv, tettere forbundet enn arm og fot, som samme blodstrøm gir næring, dette er det «katholske Væsen». Og intet forhold kan være personligere og intimere enn Jesu forhold til dem, der blannet blod med ham i samme Kirkelegem.

De to hovedtanker i Pater Lutz' teologi — vårt samfundsliv med Jesus i Kirken og vårt Jesusliv ved nåden, der gjør oss delaktige i Guds natur — tegnet sig klart i det første skrift. De har båret hele forfatterskapet.

I «Kors og Alter» fra året etter (1928) har vi heller ikke en almindelig veiledning i forståelse av messens ord og ceremonier, men først og fremst messens teologi, en fremstilling av frelsesmysteriet og messeofret, med centrum i det, som mange protestanter så vanskelig fatter, hvordan Jesu offer kan komme oss tilgode — d.v.s. atter læren om nåden og Kirken, vårt liv med og i Jesus.

To år etter fikk vi «Avladden og de Helliges samfund». Titelen alene viser dybden. Oftest forklarer vi avladden kun som et kapittel i syndens bokholderi. Pater Lutz setter avladsføre og Kirkemysterium sammen og legger fremstillingens hovedvekt på livssamfundet mellom Kirkens lemmer i det hinsidige og det jordiske.

1931 kom «Lourdes og dets Mirakler», hvor forfatteren i et tillegg skildrer det evangeliske preg, som vår Mariadyrkelse har, og hvor atter Kirken står i forgrunnen, fordi Maria er vår mor, da hennes Søns liv er Kirkens liv, strømmende i alle kristne sjele.

I Forfjor fikk vi så fra den flittige penn en stor håndbok «Den katholske Religion», hvor alle de viktigste sider av katolsk tro og liv er berørt, og som derfor ikke i samme grad som småskriftene gir anledning til samling om en central tanke. Men håndboken er allikevel karakteristisk for sin forfatter, idet den i alle sine avsnitt fører leserne dypt inn i det guddommelig-hemmelighetsfulle, som skjuler sig bak hvert ord, Kirken taler til mennesket. I stedet for bare å gi protestantene svar på hvad de spør oss om, gir han dem forklaring på, hvad de intet øieblikk hadde ant, ti også Kirken her på jorden bæres av Gudstanker, som ikke av sig selv «er opkommet i noget menneskehjerte».

Ifjor skrev Pater Lutz for første gang på dansk, da Pauluskretsen utsendte «Martin Luther». Den kjenner alle og vet, at den især vakte opsikt ved sitt siste avsnitt tanker om de kristnes gjenforening. Her peker forfatteren på troen på Jesu Guddom og på Kirken som det stadig strømmende veld av Jesusliv. Med dem, der tror, at Jesus er Gud, og at kristendom er samfundsliv med Jesus, er Pater Lutz viss på at vi kan forenes, tross århundreders ophobede fordomme på alle sider.

Mens man venter på Paterens bok om den kristne mystikk, som vil bli utsendt til neste år, og som ex professo behandler det, vi har påvist var grunntanekene i det hele forfatterskap, bør man lese den nye lille norske bok av ham, som St. Olavs Forbund har utsendt: «Mennesket og Samfundet». Po-

litisk-etiske Betragtninger». (87 alt for tettrykte sider).

Emnet er ikke i første rekke teologisk, og teologien kunne vært utelatt — men ikke av Pater Lutz. Han føier til sin gjennomgang av den sociale etikk et kapittel (bokens bedste) om det, som et «jordisk samfund mottar av den kristne religion» d.v.s. hvad gagn et jordisk samfund har av, at Jesus lever sitt Guddomsliv i mange av samfundets medlemmer. Dette avsnitt bærer tydelig forfatterens stempel.

Forøvrig begrunnes den sociale etikk rent thomistisk, og de mange aktuelle spørsmål løses i Paveencyklikaernes ånd. Med særlig finhet er kvinnesaken behandlet, og kapitlet om det «Internasjonale samfund» er det klareste og fasteste, vi på nordisk sprog har lest om krigen og fredens problemer.

Allerede nu kan Pater Lutz' forfatterskap betegnes som det betydeligste teologiske forfatterskap i Norden etter Kirkens tilbakevendelse. Og Pateren har meget å fortelle oss ennu.

fr. Dominicus.

Vår Feriekoloni.

«De unges Forbund»	kr.	5,00
E. D. K.	»	10,00
Gerd og Aud	»	100,00
Petterson	»	5,00
Fru kapt. Sørlye	»	10,00
A. M.	»	10,00
		Ialt kr. 140,00

Bokanmeldelser.

Valentin A. Kielland: «KRISTENDOMMENS MYSTERIUM» (Jacob Dybwads forlag).

Det er ikke med glede man går til å anmelde en bok som denne — den er nemlig så spesiell at den bare kan forstås av en relativ liten lesekrets. For alle andre, d. v. s. for langt de fleste, fortøner den sig ganske enkelt som sinnsvakt vrøvl. Imidlertid er der i våre dager så pass mange

søkende mennesker, som på sin åndelige livsvei er blitt ført inn i det samme tynne luftlag som forfatteren beveger seg i og som han er blitt hengende i, at det av hensyn til disse mennesker kan være på sin plass å vie den en omtale.

«Kristendommens Mystarium» har forfatteren kalt sin bok — for resten en helt misvisende tittel. Det er nemlig ikke kristendommens mysterium den behandler, men kristendommens mystikk, idet vi dog må ta den reservasjon at den i virkeligheten intet har med sann mystik å gjøre. Den er en frukt av den okkultisme som nu brer seg i intellektuelle kretser, hvor tankene er gått trett i rasjonalismen eler andre sterile intelligensbetonte retninger og derfor nu med begeistring har kastet sig over de nye felter som okkultismen byr dem til jaktmarker. Og mens mystikken er en følge av Guds arbeid i en menneskesjel og derved ydmykhetens skjønneste frukt, er okkultismen et utslag av det menneskelige hovmøt og dens frukter blir derefter. Den klarhet og menneskelige anvendelighet, som preger de store mystikers skrifter, er fullstendig forsvunnet fra den produksjon som har sitt utspring i okkultismen. Mens mystikeren ført av Gud selv vandrer sikkert i den åndelige verden og aldri taper forbindelsen med jorden avsyne, mister okkultismens dyrkere etterhvert enhver kontakt med de jordiske realiteter og tumler om i en abstrakt verden som virker komplett forvirret og forvirrende på andre.

En slik labyrintvandring mellom rotløse begreper er også Valentin Kiellands bok. Dette rotløse kommer særlig frem hvor han skriver om «åndskristendom» kontra «sjelskristendom» eller rettere sagt: åndskristendommen som sjelskristendommens avløser uten å gi en forståelig definisjon av disse to kristendomsformers uttrykk i det daglige liv — noe som det dog skulde være essensielt å få klarhet over for overhodet å kunne få blot en antydning av konkret utbytte av boken. Mest av alt minner den derfor nu om en lesebok i høiere matematikk med en slik boks nytte for det daglige liv! Forfatterens sterke fremheven av det subjektives verdi som en slags antenne for de objektive sannheter rummer imidlertid en meget farlig illusjon, idet han nemlig forveksler det subjektive med det individuelle. Ingen som blir i det subjektive enn si bevisst utvikler det, kan nå frem til «unio mystica» — til den sanne visdom, det sanne klarsyn som bl. a. viser sig i at menneskene, tingene og begivenhetene her på jorden blir gjennemsiktige og åpenbarer sitt virkelige innhold, sin åndelige realitet.

Vi gjentar: Boken er forvirret og forvirrende — men vi pointerer samtidig at den ikke må brukes som målestokk for hvem og hvad forfatteren er. Den bærer bud om en søkende og fremadstrebbende sjel, som har nådd en viktig etappe på sin utviklingsvei og ærlig forsøker å dele sine erfaringer med andre uten å huske eller kan hende vite, at på den vei er taushet det første og store bud og nettop kriteriet på den sanne mystikk kontra den falske — mystikk kontra mysticisme. Man kan ikke ønske Valentin Kielland noe bedre enn at han snart må bli ført frem til klippen: at han snart må få fast jord under føttene og få det første svake begrep om hvad den sanne mystikk er, hvad kristendommens mysterium i virkeligheten innebærer: den kraftkilde som Gud skjenker dem som følger hans kallelse og vil vandre den lutringens vei som renser ut for alt det subjektive og gjør mennesket «utvalgt»: et rent instrument for hans

vilje. En kraftkilde som ikke viser sig i dunkel tale og skrift, men i det daglige liv, i handel og vandel, i «et jevnt og muntert virksomt liv på jord». Ved sin utrettelige vandring, som denne bok bærer bud om, fortjener Valentin Kielland å nå frem til det mål som ennå er skjult for hans øie.

E. D.-V.

St. Olavs Forbunds landsmøte i Trondheim.

Programmet for St. Olavsforbunds landsmøte er ennå ikke endelig fastsatt, det skal jo også, som bekjent, først holdes søndag 28. juli. Men etter det som foreligger fra det nylig avholdte centralstyremøte, hvori Prefekten for Mellem-Norges Apostoliske Prefektur, Høiærværdige Pater Witte deltok, kan det nu meddeles at Hs. Høiærværdighet Biskop Mangers, som er forbundets protektor, vil åpne dette med pontifikalmesse i St. Olavskirken i Trondheim. Like etter messen vil landsmøtets hovedforhandling avholdes i Foreningslokalet i Prestegården. Og den neste dag blir det så valfart til Stiklestad, hvor Biskop Mangers vil preke, mens Hs. Høiærværdighet Apostolisk Prefekt Witte vil forrette pontifikalmessen. Under det efterfølgende stevne blir det bl. a. fastslått av Lars Eskeland.

— og derute

Berlin. De tyske myndigheter har anlagt en rekke valutaprocesser mot katolske klostre — hvilket altså vil si at disse klostres beboere anklages for å ha sendt tyske markbeløp over grensen og ikke tilbudt Riksbanken hvad de hadde utestående av fremmed valuta. Alle disse processer skal føres i Berlin — og i den første av disse processer er der fallt dom. En dom, hvis strenghet har fyllt alle med forfærdelse, idet Vincentsøstrenes provincialesekretær ved ordenshuset i Köln, søster Wenera — f. Katherine Wiedenhofer — er blitt idømt 5 års tukthus, 5 års ærestap og 140000 rkm. i bøte. Det er hård dom når man betenker de katolske ordensfolks innsats under verdenskrigen — ikke minst de katolske søstres opofrende pleie av soldatene. Nettop St. Vincentsøstrene hadde sitt arbeidsfelt, på dette område så det er en dårlig lønn de har høstet — ikke minst fordi øvrigheten dog burde forstå at valutaovertrædelsene ikke blev gjort av personlig trang til berikelse men kun av hensyn til ordennens gjæld i utlandet, som den følte sig forpliktet til å betale! Søster Wenera blev satt i klasse med ganske almindelige valutasvindlere, og dømt som dem, At hun har overtrådt valutaforordningen er helt sikkert men det var ene og alene av hensyn til ordenen som benytter alle sine midler til sykepleie og derved sparer — efter hvad forsvareren oplyste — det offentlige sundhetsvæsen for ca. 200 millioner mark om året.

Redaktør: Mgr. Irgens.

K. Grønli's Bok- & Akcidenstrykkeri. Telefon 10 877. Oslo.